

Бураков Ю.В.,

кандидат історичних наук, доцент,

провідний науковий співробітник

Наукового центру,

Національна академія сухопутних військ

імені гетьмана Петра Сагайдачного

(Львів, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7180-4469>

МУЗЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ІМЕНІ ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО У СИСТЕМІ ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Аналізується історія створення та експозиція одного з найбільших військово-історичних музеїв розташованих на території військових частин Збройних Сил України — музею Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Визначається роль музею у системі військово-історичної роботи львівського гарнізону, впливу на розвиток військово-патріотичного виховання майбутніх офіцерів та молоді. Вивчається структура експозиції, історичні етапи її створення, надаються рекомендації щодо покращення роботи із каталогізацією фондів. Підкреслюється важлива роль музею як осередку культурної спадщини українського народу.

Ключові слова: військово-історичні музеї, музей Національної академії сухопутних військ, музейні колекції, експонати, експозиція.

Відсіч збройній агресії Російської Федерації, розпочатої захопленням Криму у лютому 2014 р. та ряду районів Донецької та Луганської областей виявило низку системних проблем у військово-історичній науці та військовому музеєзнавстві. Серед них: несформованість системи здійснення наукового воєнно-історичного аналізу сучасних воєнних конфліктів; низька ефективність впровадження набутих воєнно-історичних знань в освітній процес вищих військових навчальних закладів (далі — ВВНЗ) ЗС України та підготовку військ (сил); недосконалість воєнно-історичної роботи з формування патріотизму та морально-бойового духу захисників України.

Все це актуалізує процеси налагодження чіткої системи воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України. Як результат — своєчасним є прийняття у жовтні 2020 р. Генеральним штабом Збройних Сил України «Доктрини з воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України».

Згаданий документ має «сприяти: вдосконаленню воєнно-історичної науки в Україні; забезпеченню координації наукових досліджень; осмисленню вітчизняного та світового воєнно-історичного досвіду... збереженню історичної пам'яті та національних військових традицій; патріотичному вихованню молоді...» (Доктрина з воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України. 2020).

Стаття 1 Закону України «Про музеї та музейну справу» визначає музей, як «науково-дослідний та культурно-освітній заклад, створений для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою, залучення громадян до надбань національної та світової культурної спадщини» (Культурна спадщина України. 2002, с. 49).

Культурна спадщина є найпотужнішою складовою формування української ідентичності поруч із мовою, територією, економічним життям і спільністю історичної долі, що може стати чинником національної консолідації, посприяти суспільному розвитку. Музей, як соціальний продукт, є результатом цілеспрямованої, систематичної, творчої пошуково-дослідницької, збиральницької, фондової, експозиційної роботи (Ковальчук, Є. 2012, с. 17–22).

Важливим осередком військово-історичної роботи у львівському гарнізоні є музей Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (далі — НАСВ). В силу того, що музей розташований на території військового вишу і є закладом з обмеженим доступом відвідування, про нього мало згадок у науковій та краєзнавчій літературі. Так авторка ґрунтовного дисертаційного дослідження про формування колекцій пам'яток воєнної історії у музеях Львова в новітній час, Наталія Петрик оминає опис колекції музею НАСВ (Петрик, Н. Р. 2019, 400 с.). У той же час дослідниця докладно аналізує склад колекції Воєнно-історичного музею 58-го Будинку офіцерів. Цей музей розташований поруч із НАСВ, теж на території військової частини, відомою героїчною участю в обороні Луганського аеропорту під час сучасного російсько-українського збройного конфлікту.

Згаданий музей, як і музей НАСВ, є відомчим (належить до Міністерства оборони України), знаходиться у підпорядкуванні командування військової частини, однак значно більший за фондами, оскільки є наступником розформованого Музею Прикарпатського військового округу. Висвітленням історії формування згаданого музею та його колекцій, що мають виключно воєнно-історичний характер, займається директор цієї музейної установи, полковник у відставці — Сергій Паліса. Його перу належать декілька статей, що присвячені минулому та сьогоденню Воєнно-історичного музею 58-го Будинку офіцерів та є надбанням української історіографії щодо військового музеєзнавства (Паліса, С. 2011, с. 6–11; Паліса, С. 2012, с. 771–773).

Відкриття Музею історії військ Прикарпатського військового округу відбулося 7 травня 1965 р. й було приурочене до широкого святкування в СРСР «20-ї річниці Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні» (Музей истории войск Краснознаменного Прикарпатского военного округа. 1980, с. 6). Експозиція розміщувалася у спеціально побудованій, з урахуванням музейної специфіки, споруді на території Парку культури імені Богдана Хмельницького, неподалік від НАСВ.

60–70-і роки ХХ століття — це період піднесення музейного будівництва в Україні. У 1964 р. вийшла Постанова ЦК КПРС «Про підвищення ролі музеїв у комуністичному вихованні трудящих», що зобов'язувала партійні, радянські, профспілкові, комсомольські та громадські організації сприяти розвитку музеїв (Омельченко, Ю. 1988, с. 147).

До 20-річчя перемоги над нацизмом, яке широко відзначалося в СРСР, у трьох залах розлогого будинку культури Львівського військово-політичного училища, яке розташовувалося на території сучасної НАСВ

відкрилася невеличка експозиція про випускників училища — Героїв Радянського Союзу. На території училища, напроти головного входу була відкрита Алея Героїв Радянського Союзу, де розміщувалися бюсти нагороджених цією відзнакою — випускників навчального закладу. Музейна експозиція радянських часів, в основному, була присвячена історичним подіям Другої світової війни.

Після розвалу Радянського Союзу й відновлення 1991 року незалежності України, львівський військовий навчальний заклад зазнав докорінного реформування. Була побудована нова система освіти на рівні світових стандартів і національних інтересів. Разом із реформуванням та становленням сучасної Національної академії сухопутних військ відбувалося будівництво нового музею ВВНЗ.

За тридцятирічний період незалежності України, ювілей якої відзначається цього року, музей військового вишу зазнав декількох реконструкцій: I-й — етап з 1991 р. до 1999 р., II-й — до 2010 р., III-й — після 2010 р. й до сьогодні. До 1999 р. експозиція музею висвітлювала історію навчального закладу переважно радянських часів та перших років розбудови незалежної України.

З 1999 по 2010 рр. було проведено роботу з оновлення інформації та експозиції вже у розширених чотирьох залах, зокрема — з минулого військових навчальних закладів, які розміщувалися на території НАСВ австро-угорського та польського періодів окупації Львова, з історії українського війська, періоду підготовки офіцерів у часи національно-визвольних змагань 1917 — 1921 рр. та за часів існування Української повстанської армії.

28 жовтня 2010 р. урочисто відкрився оновлений музей історії Національної академії сухопутних військ імені гетьма-

на Петра Сагайдачного, експозиція якого з невеликими додатками існує й дотепер. Експозиція музею висвітлює історію сучасної НАСВ, а також історію навчальних закладів, які існували раніше на території військового містечка. Музейна експозиція розміщена на двох поверхах клубу НАСВ. На прилеглий території виставлені зразки військової техніки різних часів. Особливістю є те, що експозиція зробила крок із власне музейних залів до експонування стендів у коридорах та спеціалізованих аудиторіях усіх навчальних корпусів навчального закладу, тобто музей впритул наблизився до курсантів. Вітрини та стенди музею зроблені за ескізами львівських художників і відповідають високому естетичному рівню. (Світлина № 1. Будівля музею історії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. 2020 р. Сайт НАСВ: URL: <https://www.asv.gov.ua/?q=asv/muzey-istoriyi-akademiyi>).

Напередодні відкриття оновленої експозиції проводилась активна робота із дослідження історії закладу, збору необхідних експонатів, тощо. В результаті копіткої роботи наукового працівника, полковника у відставці, кандидата історичних наук Михайла Слободянюка та особового складу НАСВ, меценатів, у музеї створені дев'ять виставкових залів. Відбулася реорганізація експозиції, зокрема скорочено подачу матеріалів радянського періоду та зроблено наголос на висвітлення сучасної історії НАСВ. Тобто, були заново розроблені тематико-експозиційні плани, відремонтовані зали, які присвячені структурним підрозділам НАСВ, випускникам навчального закладу та міжнародному співробітництву ВВНЗ. Відкриття музею НАСВ широко висвітлювалося у засобах масової інформації (У Львові відкрили музей історії Академії сухопутних військ, 28 жовтня; 31 жовтня 2010).

Світлина № 1

У першому залі музею розміщені експонати австрійського та польського періодів окупації Львова про історію військової освіти у Східній Галичині. Першим військовим навчальним закладом, відкритим у Львові після уведення в Австро-Угорській імперії загального військового обов'язку на початку 1870-х років, була школа кадетів, створена відповідно до реформи військової освіти. З 1880 р. вона знаходилась у так званих «казармах Фердинанда», пам'ятці архітектури на початку вулиці Городоцькій. Одним з тих, хто навчався у стінах цієї школи за програмою однорічного добровольця був Мирон Тарнавський, в подальшому кадровий офіцер австрійської армії, герой визвольної боротьби українського народу за незалежність, генерал-четарь Української Галицької Армії. Експонується його портрет, фото тих часів школи кадетів, тогочасна зброя, ін.

1 жовтня 1899 р. відбулось урочисте відкриття школи кадетів піхоти у Львові. Ця школа займала територію сучасної НАСВ. Багато споруд збереглося й до нині. Велична головна будівля навчального закладу була зведена за проектом вихованця мюн-

хенської Академії мистецтв архітектора Михайла Покутинського. Серед парку, окрім головного будинку, розташовувалися шпиталь для вихованців, житлова споруда для персоналу і будинок команданта школи. Існували й допоміжні будівлі: стайні та каретні сараї, будиночок портє, кегельбан, плац для шиккування вихованців, спортивні майданчики, тенісні корти, насаджений великий сад. Територію оточував міцний цегляний паркан. Велику увагу було приділено газо- та водопостачанню, особливо через те, що на відстані 800 м від будівлі школи у ті часи ще існував Стрийський цвинтар.

Відкриття військового навчального закладу на Вулецьких пагорбах міста (у той час це була околиця міста) поруч із Стрийським парком, збігається за часом із іншими визначними військово-історичними подіями у житті міста — відкриттям Історичного музею міста Львова (1898), Національного музею імені короля Яна III (1908) та «Рацлавницької панорами»(1894) на Крайовій Виставці у Стрийському парку. Ці музеї містили унікальні колекції військово-історичного характеру.

В експозиції музею НАСВ представлені тогочасні газети з оголошеннями про відкриття військової школи, фотографії тих часів, серед них випускників, які відзначилися під час Української визвольної революції 1918–1921 років, зокрема, полковника Гната Стефаніва, сотника Богуслава Шашкевича та інші. Представлена копія уніформи вихованця військового закладу.

Друга частина експозиції залу представляє історію існування у Львові Корпусу кадетів № 1 польської держави (Другої Речі Посполитої). Корпус був створений у Лобзові (Краків) на базі австрійського військово-навчального закладу та переведений до Львова. В силу жорсткого окупаційного характеру польської влади в Галичині, на відміну від Австро-Угорщини, жоден українець у львівському військовому навчальному закладі не навчався. У вересні 1939 р., з початком Другої світової війни, корпус кадетів № 1 (така була його офіційна назва) припинив своє існування у Львові.

У другому та третьому залах музею НАСВ представлені експонати радянського періоду. Вони здебільшого охоплюють історію утворення і розвитку Львівського вищого військово-політичного училища. Окремий стенд розповідає про історію Спеціального факультету училища, на якому навчалися майбутні офіцери багатьох країн Східної Європи (які входили до військово-політичного блоку — Варшавського договору), Азії, Африки та Латинської Америки. Серед випускників факультету — Президент Монголії (2009–2017) Цахіягійн Елбегдорж. Експонується його фото з курсантських часів, матеріали з часу його відвідин НАСВ вже у якості Президента країни.

В одному із просторих залів музею НАСВ представлена історія українського війська з давньоруських часів до сучасності. Багато в експозиції експонатів уніфор-

мистики. Свої мундири передають у музей на зберігання колишні викладачі-офіцери, представники іноземних делегацій, які є частими гостями НАСВ. В залі експонуються повна колекція військової уніформи офіцерів та курсантів Сухопутних військ та Військово-Морського флоту періоду 1969–1992 років. Представлена (чи не єдина в Україні?) галерея військового однострою Сухопутних військ Збройних Сил України сучасного періоду 1992–2020 років.

У музеї НАСВ виставлена на огляд колекція стрілецької зброї, яка була на озброєнні в різні періоди існування навчального закладу та вивчалась курсантами. Додатково експонується виставка стрілецької зброї часів Першої та Другої світових воєн, а також зразки стрілецької зброї розвинутих країн світу.

В одному із залів представлена історія утворення і розвитку НАСВ у складі ЗС України, від Відділення військової підготовки Державного університету «Львівська політехніка» і до сучасної Національної академії сухопутних військ. На стендах розміщена інформація про гетьмана Петра Сагайдачного, чие ім'я носить ВВНЗ. 18 листопада 2000 р. за значні успіхи у підготовці кваліфікованих фахівців для українського війська та з нагоди 100-річчя підготовки офіцерських кадрів у Галичині Указом Президента України інституту присвоєно ім'я гетьмана Петра Сагайдачного та вручена Почесна грамота Кабінету Міністрів України. Експонується Бойовий Прапор колишнього Військового інституту Національного університету «Львівська політехніка», а також інформація про факультети, на яких навчаються військові фахівці окремих спеціальностей.

Серед матеріалів експозиції висвітлюється історія підрозділів НАСВ — Наукового центру Сухопутних військ, Військового коледжу сержантського складу, Міжнарод-

ного центру миротворчості та безпеки та 184 Навчального центру. Окремо у вітринах виставлені численні нагороди — свідчення спортивних звитяг випускників та викладачів Академії.

Надзвичайно багатим на експонати є музейний зал, присвячений міжнародному співробітництву НАСВ. Експозиція демонструє широкі міжнародні зв'язки Академії як з представниками іноземних збройних сил, так і з військовими навчальними закладами інших держав. Окремі стенди розповідають про іноземні навчальні заклади, з якими співпрацює український ВВНЗ — Академію Сандхерст (Ве-

ликобританія), Навчальний центр Сен-Сір Коеткідан (Франція), Академію Модени (Італія), Школу офіцерів сухопутних військ у Дрездені (Німеччина), Військову Академію США у Вест-Пойнті, Королівську академію Збройних Сил Норвегії та багатьох інших. Також представлена участь викладачів та випускників НАСВ у миротворчих місіях в Косові, Іраку, Лівані, у спільних міжнародних навчаннях, які проводяться на Яворівському полігоні, зокрема щорічних міжнародних військових навчань «Швидкий тризуб». (Світлина № 2. Сучасна експозиція музею. 2021. URL: <https://www.asv.gov.ua/?q=asv/muzey-istoriyi-akademiyi>).

Світлина № 2

Останні зміни у музеї відбулись у 2014–2020 рр., зокрема вони торкнулись залу випускників ВВНЗ, де основну частину експозицій присвячено офіцерам-випускникам НАСВ, які брали участь в АТО – ООС та нагородженні державними нагородами. Окрім того, у цьому залі представлені речі воїнів та різні артефакти, які мають відношення до бойових дій на Сході України по захисту Вітчизни від російських агресорів (Музей історії НАСВ. 2021).

Варто зазначити, що створення музею у НАСВ значно вплинуло на розвиток військово-патріотичного виховання майбутніх офіцерів та молоді, зокрема сприяла поглибленню в них знань з історії Українського війська, тощо. Окрім курсантів, щороку з музейними експозиціями НАСВ ознайомлюються понад 1000 відвідувачів (учні старших класів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв). Частими гостями є представники іноземних військових делегацій.

В цілому проведена значна робота із побудовою сучасної експозиції. У той же час у музеї є гостра нагальна проблема із активізацією фондової роботи, каталогізацією експонатів. Якщо колекції зброї, уніформи, більш-менш описані, то інші фондові групи потребують наукового опрацювання. Слід розпочати створення єдиного каталогу фондів і відповісти на основне музейне питання — скільки історичних пам'яток знаходяться на збереженні у музеї НАСВ?

Слушною є пропозиція одного з організаторів нового львівського музею українських визвольних змагань В.П. Бойка щодо утворення єдиного електронного наукового реєстру світового музейного фонду українських військових реліквій (Бойко, В. 2014, с. 11). Звичайно один працівник (вищезгаданий шановний М.В. Слободянюк) не в змозі оперативно провести такий значний обсяг фондової роботи. Допомогу мають надати курсанти, майбутні офіцери — культурологи під керівництвом викладачів кафедри гуманітарних наук (серед них чимало колишніх викладачів та випускників кафедри історії, музеєзнавства та культурної спадщини Національного університету

«Львівська політехніка»). Включення такої роботи в освітній процес у вигляді навчальної практики матиме значний виховний ефект й, головне, допоможе подолати прогалину у багатосторонньому функціонуванні музею НАСВ.

Дослідник історії музеїв України В.В. Машталір справедливо зазначає: «історія музейної справи є невід'ємною частиною вітчизняної культури і складовою частиною музеєзнавства. Вивчення і аналіз минулого сучасних музеїв — одна із основ наукового підходу до рішення актуальних теоретичних і прикладних питань» (Машталір, В. 2015, с. 48).

Варто взяти під науково-методичну опіку з боку державних головних військово-історичних музеїв України колекції історичних реліквій у зібраннях, які підпорядковуються командуванню військових частин, у тому числі і музею НАСВ. Від реалізації вищенаведених пропозицій очікується насамперед покращення умов зберігання пам'яток музейного фонду, збільшення відвідувачів музею, і тим самим — залучення їх до національних та світових культурних надбань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Бойко, В. П. 2014. Українські комбатанти — організатори військово-історичних музеїв / *Historical and Cultural Studies*. Vol. 1, с. 6–11.

Доктрина з воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України. 2020. URL: <https://ivms.com.ua/wp-content/uploads/2020/11/doktryna-z-voyenno-istorychnoyiroboty.pdf> [дата зверн.: 02.11.20].

Ковальчук, Є. 2012. Музей у сучасному світі: розробка наукової концепції/ Волинський музейний вісник: Наук. зб.: Вип. 3. / Упр-ня культури і туризму Волин. ОДА; Волин. краєзн. музей; каф. документознавства і музейн. справи ВНУ ім. Лесі Українки; упоряд. А. Силюк & Є. Ковальчук. Луцьк. С. 17–22.

Культурна спадщина України. Правові засади збереження, відтворення та охорони культурно-історичного середовища. 2002. / Про музеї та музейну справу. Закон України від 29 черв. 1995 р. № 249 / 95-ВР //: Зб. офіц. док. К.: Істина. С. 49–58.

Машталір, В. В. 2015. Культурно-музеєзнавчий аспект формування військово-історичних музеїв в Україні / Питання історії науки і техніки. 4. С. 48–61.

Музей історії Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. URL: <https://www.asv.gov.ua/?q=asv/muzeiy-istoriyi-akademiyi> [дата зверн.: 02.11.20].

Музей истории войск Краснознаменного Прикарпатского военного округа: Путеводитель. 1980. Львов: Каменяр. 78 с.

Омельченко, Ю. А. 1988. Развитие учебных музеев. К.: НМК ВО. 195 с.

Палиса, С. 2011. Военно-историчний музей 58-го Будинку офіцерів/ Український військово-вій музей. К.: НВІМУ. 3. С. 6–11.

Палиса, С. 2012. Музей воєнно-історичний. Енциклопедія Львова. Т. 4 / За ред. А. Козицького. Львів: Літопис. С. 771–773.

Петрик, Н. Р. 2019. Формування колекцій пам'яток воєнної історії у музеях Львова (XIX–XX ст.). — дис. на зд. наук. ст. к. і. н. НУ «Львівська політехніка», Львів; Східноєвропейський НУ імені Лесі Українки, Луцьк. 400 с.

У Львові відкрили музей історії Академії сухопутних військ. 31 жовтня 2010. URL: https://zaxid.net/u_lvovi_vidkrili_muzeiy_istoriyi_akademiyi_suhoputnih_viyisk_n1114805 [дата зверн.: 02.11.20].

REFERENCES

Boiko, V. P. 2014. Ukrainski kombatanty — orhanizatory viiskovo-istorychnykh muzeiv. [Ukrainian combatants are organizers of military history museums] / Historical and Cultural Studies/ Vol. 1, No. 1, s. 6–11. [in Ukrainian].

Doktryna z voienno-istorychnoi roboty u Zbroinykh Sylakh Ukrainy. 2020. [Doctrine on military-historical work in the Armed Forces of Ukraine]. URL: <https://ivms.com.ua/wp-content/uploads/2020/11/doktryna-z-voyenno-istorychnoyi-roboty.pdf>. [in Ukrainian].

Kovalchuk, Ye. 2012. Muzei u suchasnomu sviti: rozrobka naukovoї kontseptsii. [Museum in the modern world: development of a scientific concept] / Volynskiy muzeinyi visnyk: Nauk. zb.: Vyp. 3. / Upr-nia kultury i turyzmu Volyn. ODA; Volyn. kraiezn. muzei; kaf. dokumentoznavstva i muzein. spravy VNU im. Lesi Ukrainky ; Uporiad. A. Syliuk, Ye. Kovalchuk. Lutsk. S. 17–22. [in Ukrainian].

Kulturna spadshchyna Ukrainy. 2002. Pravovi zasady zberezhennia, vidtvorennia ta okhorony kulturno-istorychnoho seredovyscha [Cultural heritage of Ukraine]: zb. ofits. dok. — Pro muzei ta muzeinu spravu. Zakon Ukrainy vid 29 cherv. 1995 r. № 249 / 95-VR /– K. : Istyna. S. 49–58. [in Ukrainian].

Mashtalir, V. V. 2015. Kulturno-muzeieznavchyi aspekt formuvannia viiskovo-istorychnykh muzeiv v Ukraini. [Cultural and museological aspect of the formation of military history museums in Ukraine] / V. V. Mashtalir / Pytannia istorii nauky i tekhniky. 4. S. 48–61. [in Ukrainian].

Muzei istorii Natsionalnoi akademii sukhoputnykh viisk imeni hetmana Petra Sahaidachnoho. 2020. [History museum of the hetman Peter Sagaydachny National Army Academy. URL: <https://www.asv.gov.ua/?q=asv/muzeiy-istoriyi-akademiyi>.

Muzei ystoriyy voisk Krasnoznamennoho Prykarpatskoho voennoho okruha: Putevodytel. 1980. [Museum of the History of the Red Banner of the Carpathian Military District] Lvov: Kameniar. 78 s. [in Russian].

Omelchenko, Yu. A. 1988. Rozvytok uchbovykh muzeiv.[Development of educational museums] K.: NMK VO. 195 s. [in Ukrainian].

Palisa, S. 2011. Voinno-istorychni muzei 58-ho Budyunku ofitseriv. [Military History Museum of the 58th House of Officers]/ Ukrainskyi viiskovyi muzei. Kyiv: NVIMU. 3. S. 6–11. [in Ukrainian].

Palisa, S. 2012. Muzei voinno-istorychni. [The museum is military-historical]/ Entsyklopediia Lvova. T. 4 / Za red. A. Kozytskoho. Lviv: Litopys. S. 771–773. [in Ukrainian].

Petryk, N. R. 2019. Formuvannia kolektsii pam'iatok voinnoi istorii u muzeiakh Lvova (XIX–XX st.). [Formation of collections of military history monuments in museums of Lviv (XIX–XX centuries)]. — Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata istorychnykh nauk. Natsionalnyi universytet «Lvivska Politehnika»; Skhidnoevropeyskyi natsionalnyi universytet imeni Lesi Ukrainky, Lutsk. 400 s. [in Ukrainian].

U Lvovi vidkryly muzei istorii Akademii suhoputnykh viisk. 31 zhovtnia 2010, [A museum of the history Army Academy was opened in Lviv]. URL: https://zaxid.net /u_lvovi_vidkrili_muzei_istoriyi_akademiyi_suhoputnih_viysk_n1114805.

*Burakov Y.V., Leading researcher
of the Research Center, Hetman Petro
Sagaidachny National Army Academy
(Lviv, Ukraine)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7180-4469>*

MUSEUM OF THE HETMAN PETER SAGAYDACHNY NATIONAL ARMY ACADEMY IN THE SYSTEM OF MILITARY HISTORICAL WORK ARMY OF UKRAINE

For the first time in historiography the history of creation and exposition of one of the largest military-historical museums located on the territory of military units of the Armed Forces of Ukraine — the museum of the hetman Peter Sagaidachny National Army Academy is analyzed. In the history of the museum exposition the stages are allocated, exposition halls are described. It is noted that the exhibits cover a significant historical period from the establishment of the training school for officers of Austria-Hungary, the Cadet Corps of the Second Commonwealth, and the Higher Military-Political School of the Soviet Army to the creation of modern National Army Academy.

The museum hall dedicated to the international cooperation of the Hetman Petro Sahaidachnyi National Army Academy is extremely rich in exhibits. The exposition demonstrates the Academy's extensive international ties with representatives of foreign armed forces, as well as with military educational institutions of other countries. Some stands tell about foreign educational institutions with which the Ukrainian higher education institution cooperates — Sandhurst Academy (Great Britain), Saint-Cyr Coetkidan Training Center (France), Modena Academy (Italy), School of Army

Officers in Dresden (Germany), West Point, the Royal Academy Army of the Norwegian and many others. The participation of teachers and graduates of the Academy in peacekeeping missions in Kosovo, Iraq, Lebanon, in joint international exercises held at the Yavoriv test site, including the annual international military exercise «Rapid Trident» is presented.

The role of the museum in the system of military-historical work of the Lviv garrison, the influence on the development of military-patriotic education of future officers and youth is determined. Emphasized the important role of the museum as a center of cultural heritage of the Ukrainian people.

Key words: *military-historical museums, museum of the National Army Academy, museum collections, exhibits, exposition.*